

ส่องแนวโน้มราคาข้าวโลก

ปัจจัยเสี่ยงเงินเฟ้อไทยในระยะต่อไป

31 สิงหาคม 2023

ส่องแนวโน้มราคาข้าวโลก ปัจจัยเสี่ยงเงินเฟ้อไทยในระยะต่อไป

KEY SUMMARY

ราคาข้าวโลกพุ่งแตะระดับสูงสุดในรอบเกือบ 15 ปี

ราคาข้าวโลกปรับตัวเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับสูงสุดในรอบเกือบ 15 ปี โดย ณ วันที่ 9 ส.ค. ราคาส่งออกข้าวขาว 5% ของไทย ซึ่งถูกใช้เป็นราคาข้าวอ้างอิงในตลาดโลก ได้ปรับตัวเพิ่มขึ้นสูงถึง 50.3% เมื่อเทียบกับเดือน ส.ค. 2022 มาอยู่ที่ 648 ดอลลาร์สหรัฐต่อดัน

3 ปัจจัยสำคัญ พลิกดันราคาข้าวโลกในช่วงที่ผ่านมา

SCB EIC พบว่า มี 3 ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนผลักดันให้ราคาข้าวโลกปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ (1) นโยบายควบคุมการส่งออกข้าวของอินเดีย ซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับ 1 ของโลก (2) ตลาดข้าวโลกเผชิญภาวะขาดดุลกดดันให้สต็อกข้าวโลกปรับตัวลดลง และ (3) การกลับมาของปรากฏการณ์เอลนีโญ ที่อาจจะกระทบต่อผลผลิตข้าวของอินเดียและไทยในฤดูกาลผลิตหน้า

SCB EIC ประเมินแนวโน้มราคาข้าวโลกออกเป็น 2 กรณี ขึ้นกับความรุนแรงของเอลนีโญ และการดำเนินนโยบายส่งออกข้าวของอินเดีย

ในระยะต่อไป ราคาข้าวโลกจะปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเพียงใด ยังมีความไม่แน่นอนสูง โดยขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย อาทิ ความรุนแรงของภัยแล้งจากปรากฏการณ์เอลนีโญและความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายระงับส่งออกข้าวของอินเดีย ซึ่งจากความไม่แน่นอนดังกล่าว SCB EIC จึงได้ประเมินแนวโน้มราคาข้าวโลก ออกเป็น 2 กรณี คือ **1) กรณีฐาน (Base case)** เกิดเอลนีโญระดับรุนแรง และอินเดียระงับการส่งออกข้าวขาวและปลายข้าวไปจนถึงเดือน ต.ค. 2024 แต่ยังคงอนุญาตให้มีการส่งออกข้าวขาวและปลายข้าวแบบรัฐต่อรัฐได้บางส่วน มีการส่งออกข้าวหนึ่งเพื่อทดแทนข้าวขาวที่ถูกระงับส่งออกและมีการเก็บภาษีส่งออกข้าวหนึ่ง และ **2) กรณีรุนแรง (Severe case)** เกิดเอลนีโญระดับรุนแรงมาก และระงับการระงับส่งออกข้าวขาวและปลายข้าวของอินเดียเท่ากับกรณีฐาน แต่รัฐบาลอินเดียไม่อนุญาตให้มีการส่งออกข้าวขาวและปลายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ พร้อมทั้งมีการระงับการส่งออกข้าวหนึ่งเพิ่มเติม

ในกรณีฐาน SCB EIC คาดว่า ราคาข้าวโลกมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นราว 35%YOY ในช่วง ส.ค. - ธ.ค. 2023 และ 15%YOY ในปี 2024

ราคาข้าวโลกเฉลี่ยในช่วง ส.ค. - ธ.ค. 2023 มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 594 ดอลลาร์สหรัฐต่อดัน และคาดว่าจะปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องมาอยู่ที่ 626 ดอลลาร์สหรัฐต่อดันในปี 2024 เนื่องจากในกรณีฐาน คาดว่าการเกิดเอลนีโญระดับรุนแรงและนโยบายระงับการส่งออกข้าวของอินเดีย จะส่งผลให้ผลผลิตข้าวส่วนเกินที่สามารถส่งออกได้ของประเทศผู้ส่งออกข้าว 4 อันดับแรกของโลกปรับตัวลดลง 7.3 ล้านตัน หรือคิดเป็น 13.0% ของปริมาณการค้าข้าวโลก ขณะที่ปริมาณสต็อกข้าวโลกคาดว่าจะปรับตัวลดลง 0.9%

หากสถานการณ์รุนแรงมากขึ้น SCB EIC คาดว่า ราคาข้าวโลกจะปรับตัวเพิ่มขึ้นสูงถึงราว 50%YOY ในช่วง ส.ค. - ธ.ค. 2023 และ 36%YOY ในปี 2024

ในกรณีรุนแรง ราคาข้าวโลกเฉลี่ยในช่วง ส.ค. - ธ.ค. 2023 มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 662 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน และจะปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องมาอยู่ที่ 777 ดอลลาร์สหรัฐต่อตันในปี 2024 ซึ่งเป็นระดับราคาเฉลี่ยทั้งปีที่สูงกว่าปี 2008 ที่เกิดวิกฤติราคาข้าวโลก เนื่องจากในกรณีรุนแรง คาดว่า เอลนีโญระดับรุนแรงมากและนโยบายระงับการส่งออกข้าวจะส่งผลให้พลผลิตข้าวส่วนเกินที่สามารถส่งออกได้ของประเทศผู้ส่งออกข้าว 4 อันดับแรกของโลกปรับตัวลดลงมากถึง 21.0 ล้านตัน หรือคิดเป็น 37.4% ของปริมาณการค้าข้าวโลก อีกทั้ง คาดว่าปริมาณสต็อกข้าวโลกจะปรับตัวลดลงสูงถึง 9.3% พลักดันให้ราคาข้าวโลกปรับตัวเพิ่มขึ้นมาก

ราคาข้าวโลกที่เพิ่มสูงขึ้นดังกล่าว จะส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกในไทยปรับตัวเพิ่มขึ้นด้วย โดยกรณีรุนแรงมีโอกาสแตะระดับสูงสุดเป็นประวัติการณ์ที่ 14,663 บาทต่อตัน

ราคาข้าวโลกที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกในไทยปรับตัวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากไทยมีการส่งออกข้าวไปตลาดโลกคิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 38.6% ของปริมาณพลผลิตทั้งหมด โดยในช่วง ส.ค. - ธ.ค. 2023 ราคาข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15% มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น 29.6%YOY และ 42.5%YOY ในกรณีฐานและกรณีรุนแรง ตามลำดับ สำหรับในปี 2024 คาดว่า ในกรณีฐาน ราคาจะปรับตัวเพิ่มขึ้น 12.9%YOY ส่วนกรณีรุนแรงราคาจะปรับตัวเพิ่มขึ้น 30.6%YOY มาอยู่ที่ 14,663 บาทต่อตัน ซึ่งนับเป็นราคาที่สูงสุดในประวัติศาสตร์ของข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15% ของไทย

SCB EIC มองราคาข้าวที่เพิ่มขึ้นเป็นความเสี่ยงต่อเงินเฟ้อไทยในระยะต่อไป

ข้าวถือเป็นอาหารสำคัญของครัวเรือนไทย ดังนั้น ราคาข้าวที่เพิ่มขึ้นจึงเป็นความเสี่ยงต่อเงินเฟ้อไทยในระยะต่อไป โดย SCB EIC ประเมินราคาข้าวที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อเงินเฟ้อทั่วไปในช่วงที่เหลือของปีนี้ (ส.ค. - ธ.ค. 2023) 0.45% (Percentage point) และ 0.66% ในกรณีฐานและกรณีรุนแรง ตามลำดับ ในขณะที่ปี 2024 ราคาข้าวที่จะยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจะส่งผลต่อเงินเฟ้อทั่วไปของไทย 0.38% ในกรณีฐาน และอาจสูงถึง 0.91% ในกรณีรุนแรง

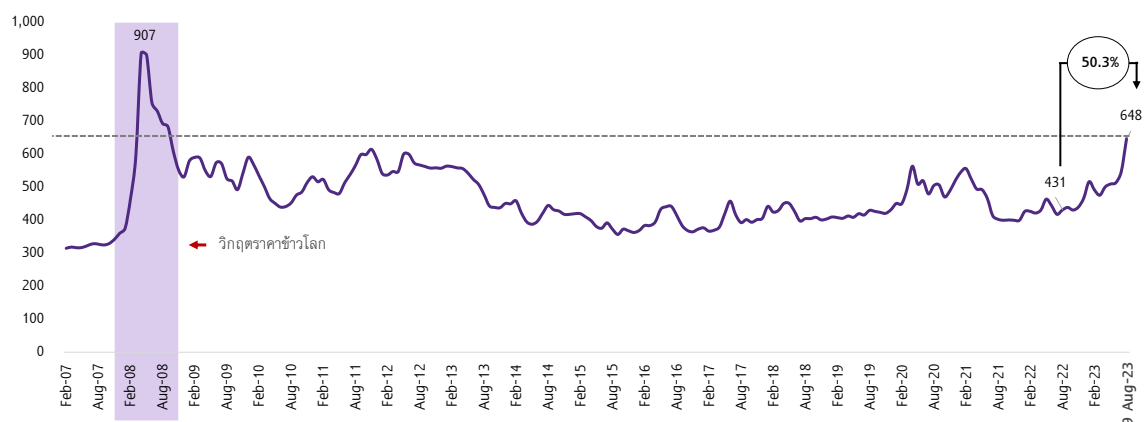
ราคาข้าวโลกพุ่งสูงขึ้นจากสาเหตุใด?

ราคาข้าวโลกปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงต้นปี และแตะระดับสูงสุดในรอบเกือบ 15 ปี ในช่วงต้นเดือน ส.ค. ที่ผ่านม โดยเมื่อวันที่ 9 ส.ค. ที่ผ่านม ราคาส่งออกข้าวขาว 5% ของไทย ซึ่งถูกใช้เป็นราคาข้าวอ้างอิงในตลาดโลก ปรับตัวเพิ่มขึ้นสูงถึง 50.3% จาก 431 ดอลลาร์สหรัฐต่อตันในเดือน ส.ค. 2022 มาอยู่ที่ 648 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 : ราคาข้าวโลกปรับตัวเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับสูงสุดในรอบเกือบ 15 ปี ในช่วงต้นเดือน ส.ค. ที่ผ่านม

ราคาข้าวโลก (ราคาส่งออกข้าวขาว 5%)

หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน

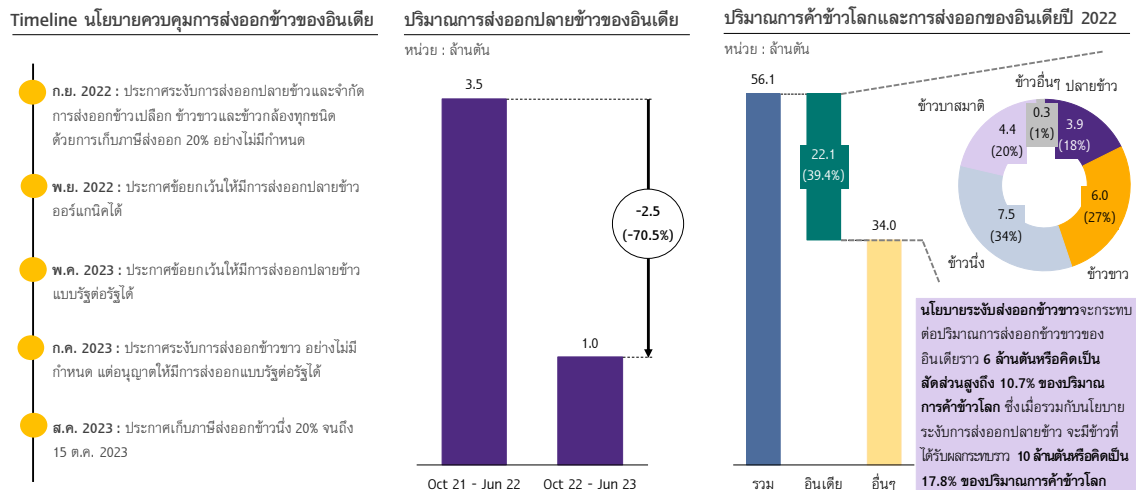
ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของ World Bank และสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย

SCB EIC พบว่า มี 3 ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนผลักดันให้ราคาข้าวโลกปรับตัวเพิ่มขึ้น

1) นโยบายควบคุมการส่งออกข้าวของอินเดีย นโยบายส่งออกข้าวของอินเดียจะกระทบต่อราคาข้าวในตลาดโลก เนื่องจากอินเดียเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่งของโลก มีส่วนแบ่งตลาดราว 39% ของปริมาณการค้าข้าวโลก โดยในเดือน ก.ย. 2022 อินเดียได้ประกาศระงับการส่งออกปลายข้าวและจำกัดการส่งออก ข้าวขาว ข้าวเปลือก และข้าวกล้องด้วยการเก็บภาษีการส่งออก 20% อย่างไม่มีกำหนด เพื่อให้ผลผลิตข้าวมีเพียงพอต่อความต้องการบริโภคในประเทศ (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในบทความ [นโยบายควบคุมการส่งออกข้าวของอินเดีย : หน้าต่างแห่งโอกาสสำหรับอุตสาหกรรมข้าวไทย](#)) ซึ่งนโยบายดังกล่าว ส่งผลให้ปริมาณการส่งออกปลายข้าวของอินเดียระหว่างเดือน ต.ค. 2022 - มิ.ย. 2023 ปรับตัวลดลงถึง 2.5 ล้านตันหรือราว 70.4%YOY และมีส่วนทำให้ราคาข้าวโลกในช่วง 7 เดือนแรกของปีปรับตัวสูงขึ้นถึง 17.3%YOY และเมื่อช่วงปลายเดือน ก.ค. ที่ผ่านม อินเดียยังได้มีการประกาศระงับการส่งออกข้าวขาวที่ไม่ใช่พันธุ์สามัญอย่างไม่มีกำหนดเพิ่มเติม ซึ่งนโยบายดังกล่าวจะกระทบต่อปริมาณการส่งออกข้าวขาวของอินเดียราว 6 ล้านตัน หรือคิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 10.7% ของปริมาณการค้าข้าวโลก (รูปที่ 2) ซึ่งการออกมาตรการควบคุมการส่งออกข้าวเพิ่มเติมดังกล่าวเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้ราคาข้าวโลกปรับตัวเพิ่มขึ้นสูงในช่วงต้นเดือน ส.ค. นอกจากนี้ ล่าสุดในวันที่ 25 ส.ค. ที่ผ่านม รัฐบาลอินเดียได้ประกาศนโยบายเก็บภาษีส่งออกข้าวหนึ่งในอัตรา 20%

ไปจนถึงวันที่ 15 ต.ค. 2023 ซึ่งนโยบายนี้จะมีส่วนทำให้ราคาข้าวโลกปรับตัวเพิ่มขึ้น¹ในระยะสั้น ตามกรอบเวลาในการบังคับใช้

รูปที่ 2 : อินเดียมีนโยบายควบคุมการส่งออกข้าวมาตั้งแต่ช่วง ก.ย. 2022 โดยนโยบายควบคุมการส่งออกข้าวของอินเดียกระทบต่อปริมาณการค้าข้าวโลกในระดับสูง

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของ Ministry of commerce India

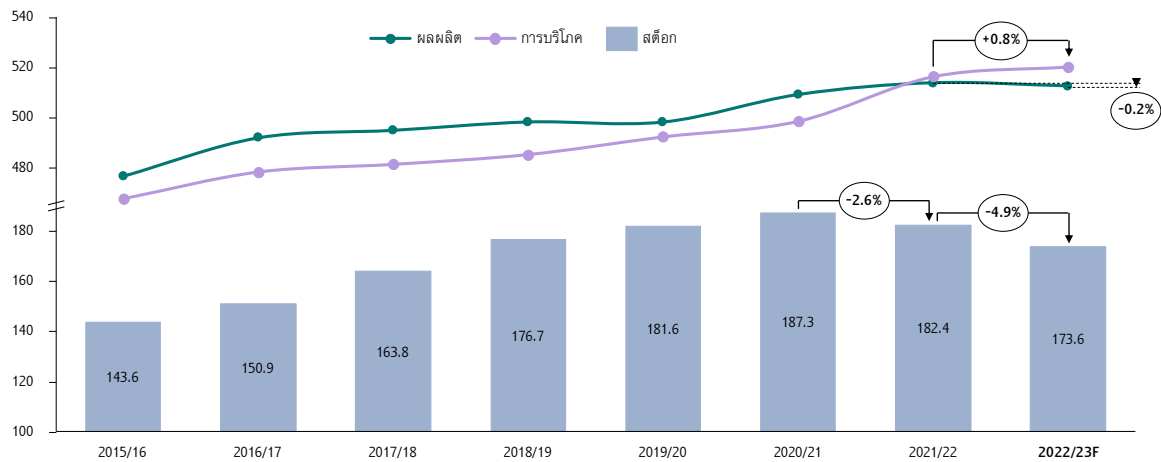
2) ตลาดข้าวโลกมีแนวโน้มเผชิญภาวะขาดดุลมากขึ้น กดดันให้สต็อกข้าวโลกปรับตัวลดลง ในปีการผลิต 2022/2023 (ต.ค. 22 - ก.ย. 23) ความต้องการบริโภคข้าวโลกมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่อง ตามการขยายตัวของประชากรโลกและความต้องการใช้ข้าวในอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ สวนทางกับปริมาณผลผลิตข้าวโลกที่มีแนวโน้มปรับตัวลดลง โดยเฉพาะผลผลิตข้าวในปากีสถาน ซึ่งเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับ 4 ของโลก (สัดส่วน 8.1%) ที่ผลผลิตปรับตัวลดลงรุนแรงจากปัญหาน้ำท่วม ซึ่งความต้องการบริโภคข้าวที่มากกว่าปริมาณผลผลิตดังกล่าว ส่งผลให้โลกต้องใช้ข้าวส่วนขาดจากสต็อกข้าวที่มีอยู่ กดดันให้ปริมาณสต็อกข้าวโลกปรับลดลง และผลักดันให้ราคาข้าวโลกปรับตัวเพิ่มขึ้น (รูปที่ 3)

¹ นโยบายจำกัดการส่งออกด้วยการเก็บภาษีส่งออก 20% จะส่งผลให้ราคาข้าวของอินเดียในตลาดโลกปรับตัวสูงขึ้นทันที 20% โดยเมื่อราคาข้าวของอินเดียปรับตัวเพิ่มขึ้น ราคาข้าวของประเทศผู้ส่งออกอื่น ๆ ก็มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นตามไปด้วย จากความต้องการนำเข้าข้าวเพื่อทดแทนข้าวอินเดียที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม นโยบายนี้อาจจะกระทบต่อราคาข้าวโลกไม่มากนัก ถ้าผู้นำเข้าข้าวสามารถชะลอการซื้อข้าวหนึ่งออกไปก่อน จนกว่าอินเดียจะยกเลิกนโยบายเก็บภาษีส่งออกในวันที่ 15 ต.ค. 2023

รูปที่ 3 : ตลาดข้าวโลกเผชิญภาวะขาดดุล กดดันให้สต็อกข้าวโลกปรับตัวลดลง

ปริมาณผลผลิต การบริโภคและสต็อกข้าวโลก

หน่วย: ล้านตัน

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของ USDA

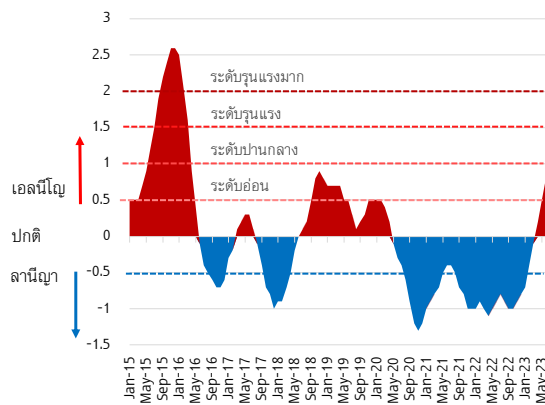
3) การกลับมาของปรากฏการณ์เอลนีโญ ที่อาจจะกระทบต่อผลผลิตข้าวของอินเดียและไทยในฤดูกาล

ผลิต 2023/2024 (ต.ค. 23 - ก.ย. 24) ทั้งนี้จากข้อมูลดัชนี ONI (Oceanic Nino Index) บ่งชี้ว่าโลกเผชิญปรากฏการณ์เอลนีโญมาตั้งแต่เดือน พ.ค. 2023 โดยสถาบัน International Research Institute for Climate Society (IRI) มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย คาดว่าโลกอาจจะต้องเผชิญกับปรากฏการณ์ดังกล่าวยาวนานจนถึง เม.ย. ปี 2024 (รูปที่ 4) ซึ่งปรากฏการณ์เอลนีโญ จะทำให้เกิดภาวะฝนแล้งในไทยและอินเดียและส่งผลให้ผลผลิตข้าวของทั้งสองประเทศปรับตัวลดลง ซึ่งการที่ประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับ 1 ของโลกอย่างอินเดียมีนโยบายควบคุมการส่งออกข้าว ในขณะที่ประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับ 2 ของโลกอย่างไทย อาจมีผลผลิตข้าวเพื่อส่งออกน้อยลง ส่งผลให้เกิดความกังวลว่าจะเกิดภาวะขาดแคลนข้าวในตลาดโลก เนื่องจากปริมาณการส่งออกข้าวของทั้งสองประเทศมีสัดส่วนมากถึงกว่าครึ่งหนึ่ง (53.1%) ของปริมาณการค้าข้าวทั้งหมดในตลาดโลก ผลักดันให้ราคาข้าวปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างรุนแรงในช่วงต้นเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา

รูปที่ 4 : โลกเผชิญปรากฏการณ์เอลนีโญมาตั้งแต่เดือน พ.ค. 2023 โดยสถาบัน IRI คาดว่าโลกอาจจะต้องเผชิญปรากฏการณ์ดังกล่าวไปจนถึง เม.ย. ปี 2024

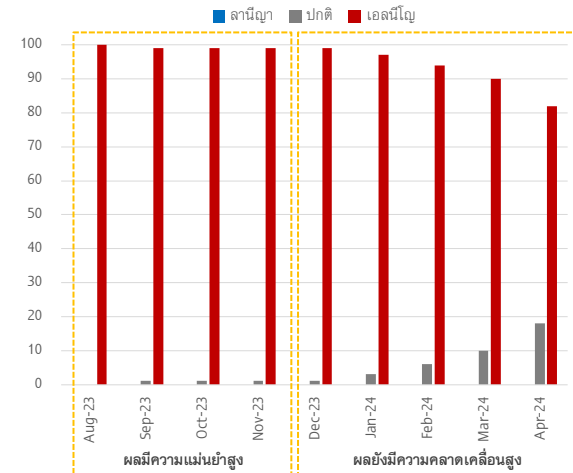
ระดับอุณหภูมิพื้นทะเลที่ต่างไปจากค่าปกติ (Oceanic Nino Index, ONI)

หน่วย : องศาเซลเซียส

ความน่าจะเป็นที่จะเกิดลานีญาและเอลนีโญ

หน่วย : % (ณ 10 ส.ค.)

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของ NOAA และ IRI

แนวโน้มราคาข้าวโลกในช่วงที่เหลือของปี 2023 และปี 2024

SCB EIC คาดว่า ราคาข้าวโลกมีทิศทางปรับตัวเพิ่มขึ้นในระยะต่อไป แต่จะปรับตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเพียงใด ยังมีความไม่แน่นอนสูง จากปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายและพัฒนารองรับนโยบายระงับการส่งออกข้าวของอินเดีย เช่น การอนุญาตให้มีการส่งออกข้าวขาวและปลายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ หรือการระงับการส่งออกข้าวหนึ่งเพิ่มเติมของรัฐบาลอินเดีย ซึ่งการออกนโยบายดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อทั้งปริมาณและราคาข้าวในตลาดโลก 2) การปรับตัวของผู้ส่งออกข้าวอินเดียและผู้นำเข้าข้าวขาวจากอินเดีย โดยผลกระทบของนโยบายจะบรรเทาความรุนแรงลง หากผู้ส่งออกข้าวขาวของอินเดียมีการส่งออกข้าวหนึ่งเพื่อทดแทนข้าวขาวที่ถูกระงับ 3) ความรุนแรงของภัยแล้งจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตข้าวของไทยและอินเดียชัดเจนมากขึ้นในฤดูกาลผลิตหน้า (2023/2024) 4) นโยบายควบคุมการส่งออกข้าวของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญอื่น ๆ เช่น เวียดนาม ที่จะส่งผลกระทบต่อปริมาณการค้าและราคาข้าวในตลาดโลก ซึ่งจากความไม่แน่นอนทั้ง 4 ด้านดังกล่าว SCB EIC จึงได้ประเมินแนวโน้มราคาข้าว ออกเป็น 2 กรณี ดังนี้

กรณีฐาน : อินเดียระงับการส่งออกข้าวขาวและปลายข้าวต่อไปจนถึงเดือน ต.ค 2024 ซึ่งเป็นช่วงที่ผลผลิตข้าวฤดูกาลใหม่ของอินเดียจะออกสู่ตลาด แต่ยังคงมีการอนุญาตให้มีการส่งออกข้าวขาวและปลายข้าวแบบรัฐต่อรัฐได้บางส่วน² มีการส่งออกข้าวหนึ่งเพื่อทดแทนข้าวขาวที่ถูกระงับส่งออกและมีการเก็บภาษีส่งออกข้าวหนึ่ง 20% ไปจนถึงวันที่ 15 ต.ค. 2023 ตามที่ได้ประกาศไว้ นอกจากนี้ กำหนดให้เกิดเอลนีโญระดับรุนแรงในช่วงเดือน ก.ค. – ต.ค. 2023 (ฤดูกาลหลักในการปลูกข้าวของไทยและอินเดีย) สอดคล้องกับการคาดการณ์ของสถาบันวิจัย IRI ณ ก.ค. 2023

² กำหนดให้มีการอนุญาตให้ส่งออกข้าวแบบรัฐต่อรัฐ 25.3% ของปริมาณข้าวที่ถูกระงับส่งออก (สัดส่วนเดียวกันกับปริมาณการส่งออกปลายข้าวในช่วงที่มีนโยบายระงับการส่งออก)

กรณีรุนแรง : ระยะเวลาเร่งการส่งออกข้าวขาวและปลายข้าวของอินเดียเท่ากับกรณีฐาน แต่รัฐบาลอินเดียไม่อนุญาตให้มีการส่งออกข้าวขาวและปลายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ มีการเร่งการส่งออกข้าวหนึ่งเพิ่มเติมนับตั้งแต่วันที่ 16 ต.ค. 2023 ไปจนถึง ต.ค. 2024 และกำหนดให้เกิดเอลนีโญระดับรุนแรงมากในช่วงเดือน ก.ค. – ต.ค. 2023

ในกรณีฐาน SCB EIC คาดว่า ราคาข้าวโลกมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น 34.6%YOY มาอยู่ที่ 594 ดอลลาร์สหรัฐต่อบัตินในช่วง ส.ค. - ธ.ค. 2023 และเพิ่มขึ้น 15.1%YOY มาอยู่ที่ 626 ดอลลาร์สหรัฐต่อบัตินในปี 2024

(รูปที่ 5) เนื่องจากในกรณีฐาน คาดว่า เอลนีโญระดับรุนแรง จะส่งผลให้ผลผลิตข้าวส่วนเกิน ของประเทศผู้ส่งออกข้าว 4 อันดับแรกของโลก (อินเดีย ไทย เวียดนาม ปากีสถาน) ปรับตัวลดลงจาก 41.6 ล้านตันมาอยู่ที่ 37.0 ล้านตัน (ตารางที่ 1) หรือปรับตัวลดลง 4.6 ล้านตัน คิดเป็น 8.2% ของปริมาณการค้าข้าวโลก โดยนโยบายเร่งการส่งออกข้าวของอินเดียจะยังส่งผลให้ผลผลิตข้าวส่วนเกินที่สามารถส่งออกได้³ ปรับตัวลดลงอีกมาอยู่ที่ 34.3 ล้านตัน หรือปรับตัวลดลง 7.3 ล้านตัน คิดเป็น 13.0% ของปริมาณการค้าข้าวโลก นอกจากนี้ ในกรณีฐาน คาดว่า เอลนีโญจะส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตข้าวโลกไม่มากนัก เนื่องจากผลผลิตข้าวที่ลดลงในบางพื้นที่ เช่น ไทยและอินเดีย จะถูกชดเชยด้วยผลผลิตข้าวที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่อื่น ๆ เช่น ปากีสถาน⁴ และจีน ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตข้าวโลกในปีการผลิต 2023/2024 จะยังมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นราว 1.5% มาอยู่ที่ 520.1 ล้านตัน แต่ยังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคที่คาดว่าจะปรับตัวเพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 521.6 ล้านตัน ซึ่งจะทำให้มีการขาดดุลอยู่อีกราว 1.5 ล้านตัน กดดันให้สต็อกข้าวโลกปรับตัวลดลง 0.9% (รูปที่ 6)

อย่างไรก็ดี หากสถานการณ์รุนแรงขึ้น SCB EIC คาดว่า ราคาข้าวโลกจะปรับตัวเพิ่มขึ้นสูงถึง 49.8%YOY มาอยู่ที่ 662 ดอลลาร์สหรัฐต่อบัตินในช่วง ส.ค. - ธ.ค. 2023 และเพิ่มขึ้น 35.9%YOY มาอยู่ที่ 777 ดอลลาร์สหรัฐต่อบัติน ในปี 2024 ซึ่งเป็นระดับราคาเฉลี่ยทั้งปีที่สูงกว่าปี 2008 ที่เกิดวิกฤตราคาข้าวโลก เนื่องจากในกรณีรุนแรง คาดว่า เอลนีโญระดับรุนแรงมาก จะส่งผลให้ผลผลิตข้าวส่วนเกิน ของประเทศผู้ส่งออกข้าว 4 อันดับแรกของโลก ปรับตัวลดลงมาอยู่ที่ 22.5 ล้านตัน หรือปรับตัวลดลงสูงถึง 19.1 ล้านตัน คิดเป็น 34.0% ของปริมาณการค้าข้าวโลก โดยนโยบายเร่งการส่งออกข้าวของอินเดียจะยังส่งผลให้ผลผลิตข้าวส่วนเกินที่สามารถส่งออกได้ ปรับตัวลดลงอีกมาอยู่ที่ 20.6 ล้านตัน หรือปรับตัวลดลง 21.0 ล้านตัน คิดเป็น 37.4% ของปริมาณการค้าข้าวโลกนอกจากนี้ ในกรณีรุนแรง คาดว่า ผลผลิตข้าวโลกจะปรับตัวลดลง 1.4% กดดันให้สต็อกข้าวโลกปรับตัวลดลง 9.3% ผลักดันให้ราคาข้าวปรับตัวเพิ่มขึ้น

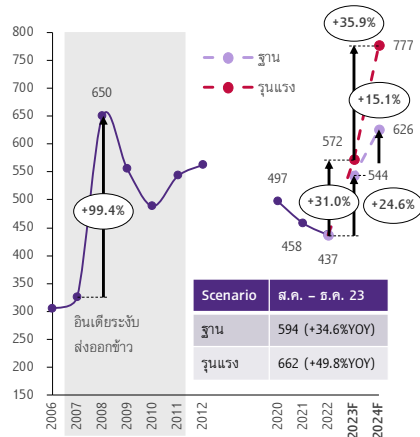
³ ผลผลิตข้าวส่วนเกิน – ปริมาณข้าวที่ถูกเร่งส่งออก + ปริมาณการส่งออกข้าวหนึ่งทดแทนข้าวขาว

⁴ ผลผลิตข้าวของปากีสถานซึ่งเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับ 4 ของโลก มีแนวโน้มฟื้นตัวจากภาวะน้ำท่วมในฤดูกาลที่ผ่านมา โดย USDA คาดว่า ในปี 2023/2024 ผลผลิตข้าวในปากีสถานจะปรับตัวเพิ่มขึ้น 63.6% จาก 5.5 ล้านตันในปี 2022/2023 มาอยู่ที่ 9.0 ล้านตัน

รูปที่ 5 : SCB EIC คาดว่า ในกรณีฐาน ราคาข้าวโลกมีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นราว 34.6%YOY ในช่วง ส.ค. - ธ.ค. 2023 และ 15.1%YOY ในปี 2024

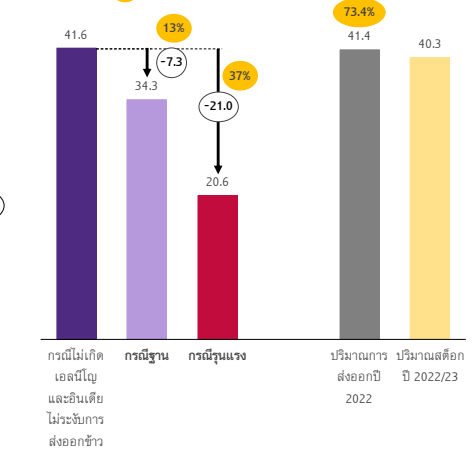
ราคาข้าวในตลาดโลก (ราคาส่งออกข้าวขาว 5% ของไทย)

หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน

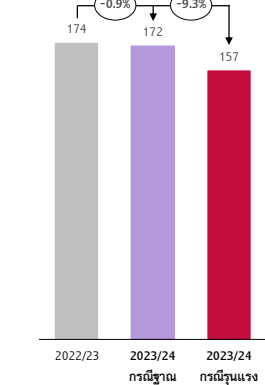
ผลผลิตข้าวที่เหลือส่งออกของผู้ส่งออกข้าว 4 อันดับแรกของโลก*

หน่วย: ล้านตัน

ปริมาณสต็อกข้าวโลก

หน่วย: ล้านตัน

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของ USDA, FAO และสมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย

ตารางที่ 1 : การเกิดเอลนีโญ ประกอบกับนโยบายควบคุมการส่งออกข้าวของอินเดีย จะกระทบต่อปริมาณข้าวที่ออกสู่ตลาดการค้าข้าวโลกและสต็อกข้าวโลกค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในกรณีรุนแรง

บัญชีสมดุลตลาดข้าวของประเทศผู้ส่งออก 4 อันดับแรกของโลก ปีการผลิต 2023/24 (ค.ค. 2023 – ก.ย. 2024)

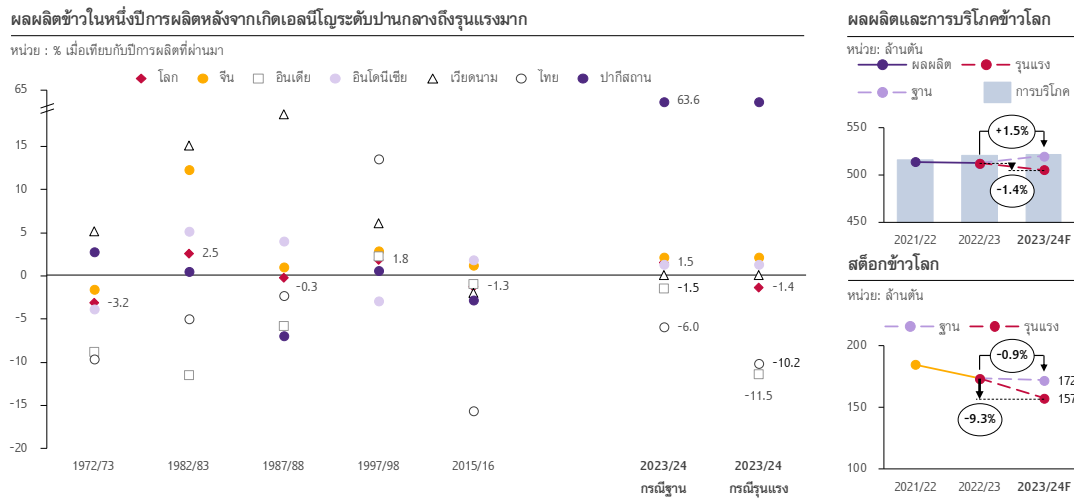
หน่วย : ล้านตัน

	ผลผลิต	บริโภคในประเทศ	ผลผลิตส่วนเกิน	ระงับการส่งออก	ส่งออกข้าวหนึ่งทดแทน	ผลผลิตส่วนเกินที่ส่งออกได้	ส่งออกปี 2023F	สต็อก
กรณีปกติ (ไม่เกิดเอลนีโญและอินเดียไม่ระงับการส่งออกข้าว)								
ไทย	20.5	12.5	8.0	0.0	0.0	8.0	8.5	2.4
อินเดีย	137.0	114.0	23.0	2.9	0.0	20.1	20.5	35.0
เวียดนาม	27.0	21.7	5.3	0.0	0.0	5.3	7.9	2.1
ปากีสถาน	9.0	3.8	5.3	0.0	0.0	5.3	3.6	0.9
รวม	193.5	152.0	41.6	2.9	0.0	38.7	40.5	40.3
กรณีฐาน								
ไทย	19.0	12.5	6.5	0.0	0.0	6.5	8.5	2.4
อินเดีย	134.0	114.0	20.0	7.4*	4.7**	17.3	20.5	35.0
เวียดนาม	27.0	21.7	5.3	0.0	0.0	5.3	7.9	2.1
ปากีสถาน	9.0	3.8	5.3	0.0	0.0	5.3	3.6	0.9
รวม	189.0	152.0	37.0	7.4	5.7	34.3	40.5	40.3
กรณีรุนแรง								
ไทย	18.1	12.5	5.6	0.0	0.0	5.6	8.5	2.4
อินเดีย	120.4	114.0	6.4	17.4	0.0	4.4***	20.5	35.0
เวียดนาม	27.0	21.7	5.3	0.0	0.0	5.3	7.9	2.1
ปากีสถาน	9.0	3.8	5.3	0.0	0.0	5.3	3.6	0.9
รวม	174.5	152.0	22.5	9.9	0.0	20.6	40.5	40.3

หมายเหตุ : *กำหนดให้มีการอนุญาตให้ส่งออกข้าวแบบรัฐต่อรัฐ 25.3% ของปริมาณข้าวที่ถูกระงับส่งออก (สัดส่วนเดียวกันกับปริมาณการส่งออกปลายข้าวในช่วงที่มีนโยบายระงับการส่งออก), **กำหนดให้มีการส่งออกข้าวหนึ่ง 77.9% ของปริมาณข้าวขาวที่ถูกระงับส่งออก (สัดส่วนเดียวกันกับการส่งออกข้าวขาวเพื่อทดแทนปลายข้าว), ***ส่งออกข้าวบาเลศเพียงอย่างเดียว

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของ USDA, IRI, กรมอุตุนิยมวิทยา และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

รูปที่ 6 : เอลนีโญจะส่งผลกระทบต่อปริมาณพลผลิตข้าวโลกไม่มากนัก เนื่องจากพลผลิตข้าวที่ลดลงในบางพื้นที่ เช่น ไทยและอินเดีย จะถูกชดเชยด้วยพลผลิตที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่อื่น ๆ เช่น ปากีสถานและจีน

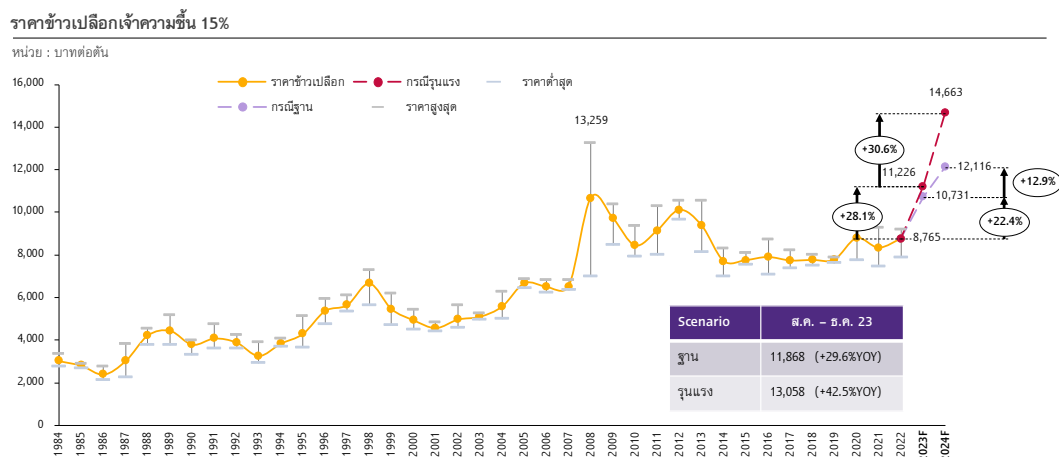

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และ USDA

ราคาข้าวเปลือกมีโอกาสแตะระดับสูงสุดเป็นประวัติการณ์

SCB EIC คาดว่า ในกรณีฐาน ราคาข้าวเปลือกโดยเฉลี่ยในช่วง ส.ค. - ธ.ค. 2023 จะปรับตัวเพิ่มขึ้น 29.6%YOY ส่วนในปี 2024 ราคาจะปรับตัวเพิ่มขึ้น 12.9%YOY โดยราคาข้าวโลกที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นดังกล่าว จะส่งผลให้ราคาข้าวเปลือกในไทยปรับตัวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากไทยมีการส่งออกข้าวไปตลาดโลกคิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 38.6% ของปริมาณผลผลิตทั้งหมดในปี 2022 โดยในช่วง ส.ค. - ธ.ค. 2023 ในกรณีฐาน ราคาข้าวเปลือกเจ้าความชื้น 15% มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้น 29.6%YOY มาอยู่ที่ 11,868 บาทต่อตัน ในขณะที่ในกรณีรุนแรง ราคาจะปรับตัวเพิ่มขึ้น 42.5%YOY มาอยู่ที่ 13,058 บาทต่อตัน สำหรับในปี 2024 คาดว่า ในกรณีฐาน ราคาจะปรับตัวเพิ่มขึ้น 12.9%YOY มาอยู่ที่ 12,116 บาทต่อตัน ส่วนกรณีรุนแรงราคาจะปรับตัวเพิ่มขึ้น 30.6%YOY มาอยู่ที่ 14,663 บาทต่อตัน ซึ่งเป็นระดับราคาข้าวเปลือกที่สูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ (รูปที่ 7)

รูปที่ 7 : ในกรณีฐาน ราคาข้าวเปลือกโดยเฉลี่ยในช่วง ส.ค. - ธ.ค. 2023 จะปรับตัวเพิ่มขึ้น 29.6%YOY ส่วนในปี 2024 ราคาจะปรับตัวเพิ่มขึ้น 12.9%YOY

ที่มา : การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ภัยต่อเงินเฟ้อไทย

ปฏิเสธไม่ได้ว่าข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทย ดังนั้น ราคาข้าวที่เพิ่มขึ้นจึงเป็นความเสี่ยงต่อเงินเฟ้อไทย

ในระยะต่อไป ข้าวเปลือกเป็นต้นทุนหลักในการผลิตข้าวสาร ทำให้ในช่วงที่ราคาข้าวเปลือกเพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อเงินเฟ้อไทยผ่านค่าใช้จ่ายผู้บริโภคเกี่ยวกับข้าว ในระยะต่อไปคาดว่า ผู้ค้าข้าวสารในประเทศจะเริ่มส่งผ่านต้นทุนไปยังผู้บริโภคมากขึ้น เนื่องจากอัตราการเพิ่มขึ้นสะสมของราคาข้าวเปลือกจะกลับมาอยู่ในระดับสูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นสะสมของอัตราเงินเฟ้อหมวดที่เกี่ยวข้องกับข้าว ส่งผลให้กำไรของผู้ประกอบการหดตัวหากไม่มีการส่งผ่านต้นทุนไปยังผู้บริโภค

ในการจัดเก็บข้อมูลดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index) จากกระทรวงพาณิชย์ ข้าวจัดอยู่ในกลุ่มสินค้าหมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์และมีสัดส่วนน้ำหนักอยู่ในตะกร้าเงินเฟ้อที่ราว 3.2%⁵ จากสัดส่วนสินค้าทั้งหมด (ปีฐาน 2019) ซึ่งในกรณีฐาน SCB EIC ประเมินราคาข้าวที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบต่อเงินเฟ้อทั่วไปในช่วงที่เหลือของปี (ส.ค. - ธ.ค.) 0.26%YOY แต่ในกรณีเหตุการณ์รุนแรง เงินเฟ้อทั่วไปอาจเพิ่มขึ้นได้ถึง 0.37%

อย่างไรก็ดี ผลกระทบต่อเงินเฟ้อที่กล่าวไปข้างต้นถึงเพียงผลโดยตรงจากราคาข้าวที่มีผลต่อดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภค แต่ในความเป็นจริงราคาข้าวที่เปลี่ยนแปลงไปจะมีผลต่อกลุ่มสินค้าหมวดอื่นด้วย (Second-round effect) โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าหมวดอาหารสำเร็จรูป (อาหารบริโภคในบ้านและนอกบ้าน) โดย SCB EIC ประเมินผลรวมจากราคาข้าวที่ปรับสูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อเงินเฟ้อทั่วไปในช่วงที่เหลือของปี 0.45% และ 0.66% ในกรณีฐานและกรณีรุนแรง ตามลำดับ ในขณะที่ปี 2024 ราคาข้าวที่จะยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่องจะส่งผลให้เงินเฟ้อทั่วไปของไทยเพิ่มขึ้น 0.38% ในกรณีฐาน และอาจสูงถึง 0.91% ในกรณีรุนแรง

ดังนั้น ในภาพรวมราคาข้าวเปลือกที่จะทยอยปรับสูงขึ้นต่อเนื่องจากหลายปัจจัยดังที่กล่าวไป นับว่าเป็นหนึ่งในความเสี่ยงสำคัญที่จะทำให้เงินเฟ้อทั่วไปของไทยเพิ่มสูงขึ้นได้ในช่วงที่เหลือของปีนี้และในปี 2024 นับเป็นโจทย์ท้าทายหนึ่งในโจทย์แรก ๆ ด้านค่าครองชีพที่เป็นการบ้านรอต้อนรับรัฐบาลชุดใหม่

บทวิเคราะห์โดย... <http://www.scbeic.com/th/detail/product/rice-market-310823>

Disclaimer: The information contained in this report has been obtained from sources believed to be reliable. However, neither we nor any of our respective affiliates, employees or representatives make any representation or warranty, express or implied, as to the accuracy or completeness of any of the information contained in this report, and we and our respective affiliates, employees or representatives expressly disclaim any and all liability relating to or resulting from the use of this report or such information by the recipient or other persons in whatever manner. Any opinions presented herein represent our subjective views and our current estimates and judgments based on various assumptions that may be subject to change without notice, and may not prove to be correct. This report is for the recipient's information only. It does not represent or constitute any advice, offer, recommendation, or solicitation by us and should not be relied upon as such. We, or any of our associates, may also have an interest in the companies mentioned herein.

⁵ คำนวณโดย SCB EIC จากข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์

ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์

ดร.เกียรติศักดิ์ คำสี (kaittisak.kumse@scb.co.th)

นักวิเคราะห์อาวุโส

ดร.ปุณยวัฒน์ ศรีสิงห์ (poonyawat.sreesing@scb.co.th)

นักเศรษฐศาสตร์อาวุโส

INDUSTRY ANALYSIS

ดร. สมประวิณ มั่นประเสริฐ

รองผู้จัดการใหญ่ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มงาน Economic Intelligence Center (EIC)

และรองผู้จัดการใหญ่ ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร กลุ่มงานกลยุทธ์องค์กร

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

ปราณิดา ศยามานนท์

ผู้อำนวยการฝ่าย Industry Analysis

โชติกา ชุ่มมี

ผู้จัดการกลุ่มธุรกิจสินค้าเกษตรและ

อุตสาหกรรมการผลิต

ดร.เกียรติศักดิ์ คำสี

นักวิเคราะห์อาวุโส

จิรภา บุญพาสุข

นักวิเคราะห์

ดร.ฐิติมา ชูเชิด

ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจ

และตลาดการเงิน

ดร.ปุณยวัฒน์ ศรีสิงห์

นักเศรษฐศาสตร์อาวุโส

ณัฐพงศ์ ตันติจิรานนท์

นักวิเคราะห์

ณิชนันท์ โลกวิบูล

นักวิเคราะห์

ปณณัฏ์ พัฒนศิริ

นักวิเคราะห์

วิษณุ กุลาดี

นักวิเคราะห์

ดร.อสมมา เหลี่ยมมุกดา

นักวิเคราะห์

“Economic and business
intelligence for effective
decision making”

ECONOMIC INTELLIGENCE CENTER

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์

เจาะลึก
สถานการณ์เศรษฐกิจ

เกาะติด
การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผล
ต่อภาคธุรกิจ

อัปเดต
ประเด็นร้อนที่ไม่ควรพลาด

Stay connected

Find us at

@scbeic |

www.scbeic.com